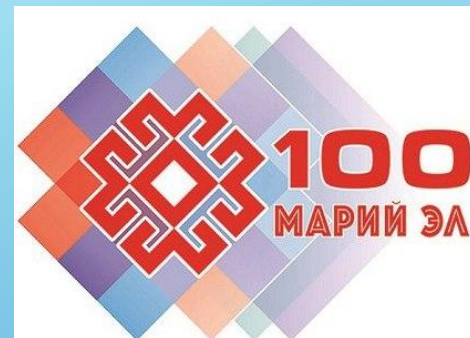

Кугу Шале книгагудо

Уста мутмастар

**Валентин Колумб –
марий поэт, кусарыше**

2018 ий

Пашаште, кунам от васартыл,
Уке, күкшытлан мучаш,
А уло эн күкшө мастралык
Эре чонешташ, чонешташ!

В. Колумб

Валентин Христофорович Колумб
1935 ий 2-шо майыште
Морко район, Мызэнгер ялеш шочын.

Валентин Колумбын шочмо ялже

1936 ийыште ончыклык поэтын ешыже
Морко районысо Пумыр почингаш илаш куснен.
Йоча годсо пагытше тыштак эртен.

Валентин Колумбын суртшо

Валентин Колумб школышто тунеммыж
годым. 1950-ше ийла тунгалтын

1943 ийыште кандаш ияш Валентин шке ялысе тунгалтыш
школыш тунемаш кая. Сар ийласе илыш Колумбмыт
ешланат, моло-влак семынак, пеш неле да йосö лийын.
Кугу сарыш кайыше ачаже портылын огыл. Чияш укелан
көра Валентинлан 2 классыште тунеммыж годым школыш
коштмым чарнаш пернен. Но туге гынат, варажым
«отличий» дене тунем пытарен.

		1950 г.	1951 г.	1952 г.	1953 г.
		к.л. 8	к.л. 9	к.л. 9	к.л. —
1. Рус. яз.	Устный . . .	5		5	
	Письменный . .	5		5	
	Литер. чтение			5	
2. Род. яз.	Устный . . .			5	
	Письменный . .			5	
	Литер. чтение	5		5	
3.	Литература	5		5	
4.	Арифметика . .			5	
5.	Алгебра . . .	5		5	
6.	Геометрия . . .	5		5	
7.	Тригонометрия .			5	
8.	Естествознание .	5		5	
9.	История . . .	5		5	
10.	Конституция . .			5	
11.	География . . .	5		5	
12.	Физика . . .	5		5	
13.	Химия . . .	5		5	
14.	Астрономия . . .			5	
15.	Психология . . .			5	
16.	Логика . . .			5	
17.	Ин. яз. (какой)			5	
18.	Физич. воспит.	5		5	
	Допр. воен. под.	5		5	
19.	Рисование . . .			5	
20.	Чистописание . .			5	
21.	Черчение . . .	5		5	
22.	Пение . . .			5	
23.	Придежание . .	5		5	
24.	Поведение . . .	5		5	
25.	Число пр. урок.	68		762	
Итого года	Осенние испытания			—	
	Переведен в след. класс, оставлен в том же классе, выпущен, исключен	Переведен в след. класс		исключен	
	Награжден	наг. Чув.		наг. Чув.	
№№ знач. БГЮ и ГЮ:					
Подпись классного руководителя		[подпись]			

1948 ийыште шинчымашым пойдараш Волаксола шымияш школыш кошташ тунгалеш.

Валентин Колумб Волаксола шымияш школышто туныктышо да комсомол-влак коклаште (пурла тўрыштō шога). 1950 ийла тўнгалтыш

1950 ийыште «Марий коммуна» газетеш Валентинын
«Комсомольский билет» лўман икымше почеламут
савыкталтеш.

Комсомольский билет,
Шўмем лишне илет,
Шижеш вий модмым рвезе онем.
Ал вўрем ырыктет,
Кумылемым нўлтет,
Сенгымашке ўжат шўм- чонем.

Пыштен тыйым, элем
Мыйын шўм-чон пелен,
Комсомол мылам корным почеш.
Нелым-йўсым коден,
Элын чын корно ден
Ошкылам калык партий почеш.

Комсомолец лияш –
Эре рвезе илаш,
Элнан рвезлык - патыр ешем.
Арален эл мландем,
Тулым-вўдым эртем, -
Вўда ончыко чулым корнем.

1951-1954 ийлаште Весшүргө кыдалаш школышто шинчымашым пойдара. Тыштат тудо моткоч тыршен тунемеш.

В. Колумб Весшүргө школысо йолташыж-влак дене Аймыл ер серыште. 1950 ийла тунгалтыш

Универсальная таблица

Универсальная таблица для вычисления значений функций в 1953-1954 гг. для всех функций.

№	Функция, значение, единица измерения	Универсальная таблица											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	<i>Берилла Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2.	<i>Синус Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3.	<i>Косинус Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4.	<i>Тангенс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5.	<i>Котангенс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
6.	<i>Секанс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7.	<i>Косеканс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8.	<i>Синус Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
9.	<i>Косинус Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
10.	<i>Тангенс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
11.	<i>Котангенс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
12.	<i>Секанс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13.	<i>Косеканс Арктик Таблицы</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

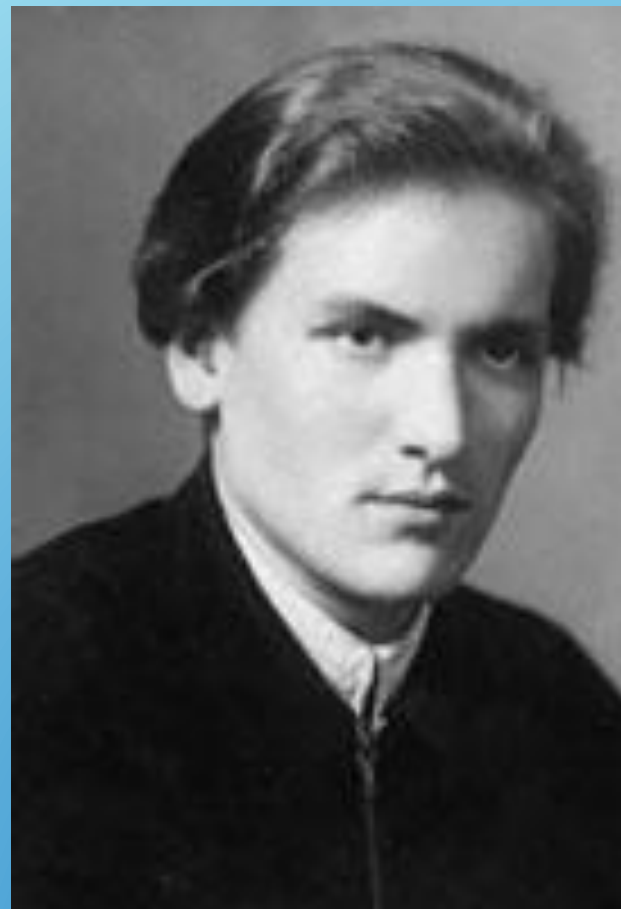
Весшүргө кыдалаш школышто тунемме жапыштыже
Валентин Колумбын «Марий коммунеш», «Рвезе комунистеш»
түрлө темылан возымо почеламутлаже савыкталтын.

Умбагыже тунемаш шонышо рвезе 1954 ий шыжым Марий АССР писатель ушемьн темлымыже да утларакше шке чон йодмыж почеш Москосо А.М. Горький сылнымут институтыш тунемаш пура.

Студент пагытыште ятыр сылнымут пашаже калык
коклаште шарлен.

«Ваш-ваш йөраташ жап шуэш.»

Калыкнан мурпоэтше медшүдар Галина
Андреевна дене ешым чумыра.

Валентин Колумбын ешыже.

Валентин Колумб (1935–1974)

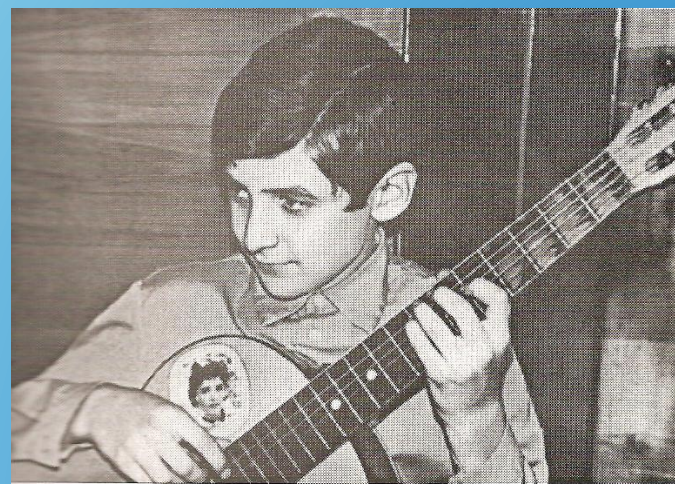
В.Колумбын аваже – Прасковья Николаевна –
Ольга да Юра уныкаж-влак дене

В. Колумбын пелашыже
Галина Андреевна. 1957 ий

В. Колумбын ўдыржӧ Ольга

В. Колумбын эргыже Юрий. 7 классыште тунеммыж годым

1959 ийыште сылнымут институт деч вара творческий паша корныш рын шогалеш. Икмыняр жап марий радиошто тырша. Марий книга издательствын, вара «Ончыко» журналын тўн редакторжо лиеш .
Шуко поэт-писатель дене кылым куча.

ОНЧЫКО

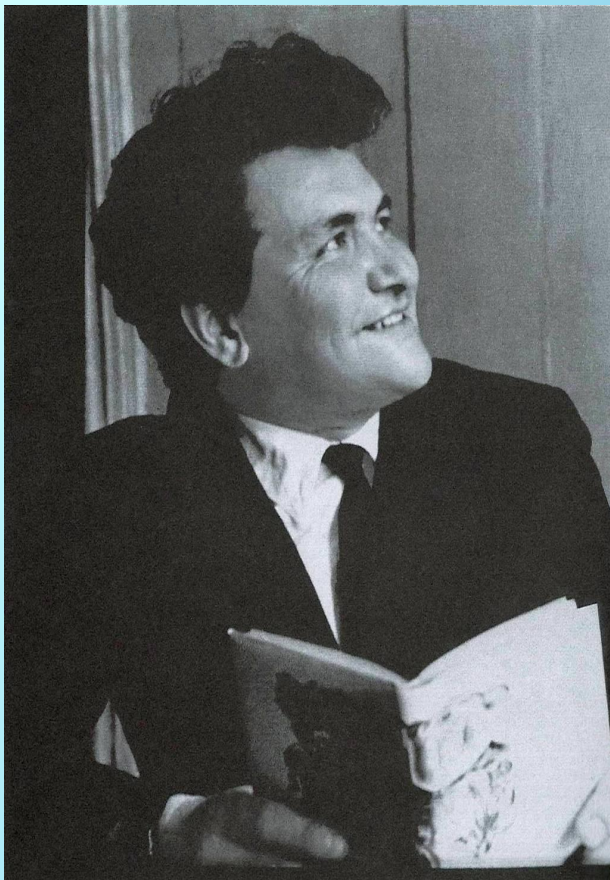
1961 ийыште 26 ияш тўнгалше поэтым,
СССР Писатель ушемыш пуртат.

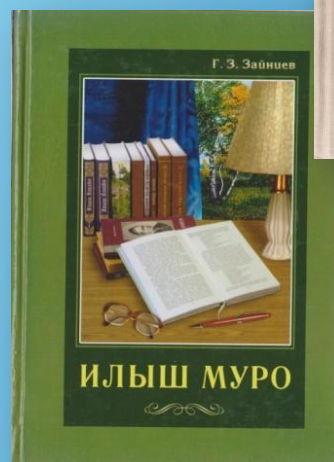
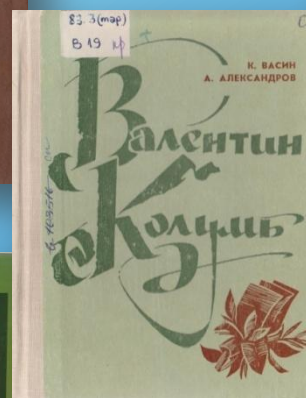
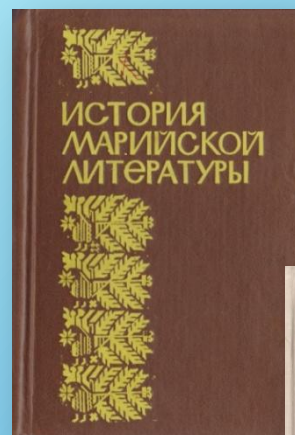
Марий поэт-писатель-влак. Шинчат: Тыныш Осып, С. Вишневский, С. Николаев,
Макс Майн; шогат: К. Васин, В. Колумб, А. Юзыкайн. Арсий Волков. 1960 ийла

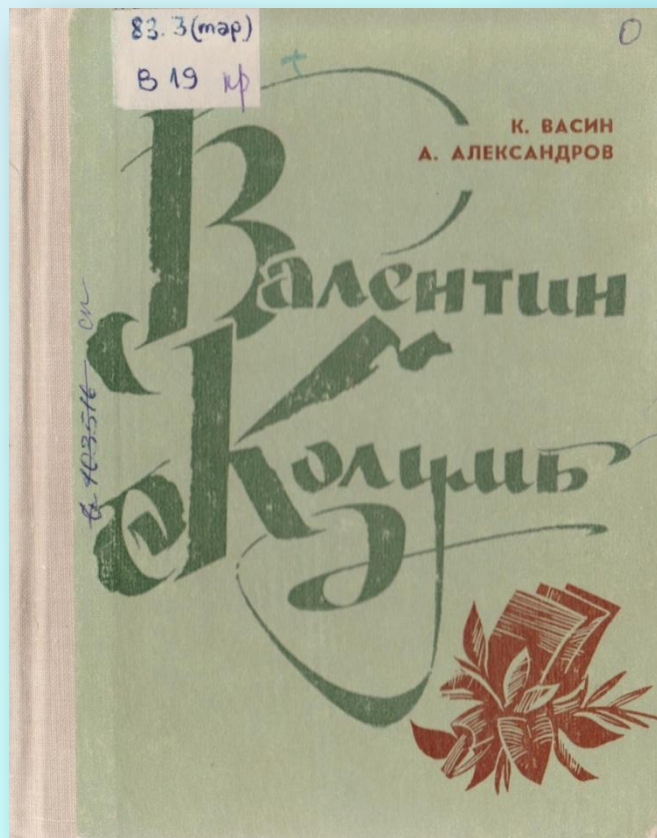

1968 ийыште Олык Ипай лумеш
кугыжаныш премийын икымше лауреатше лийын.

Валентин Колумбын биографийже:

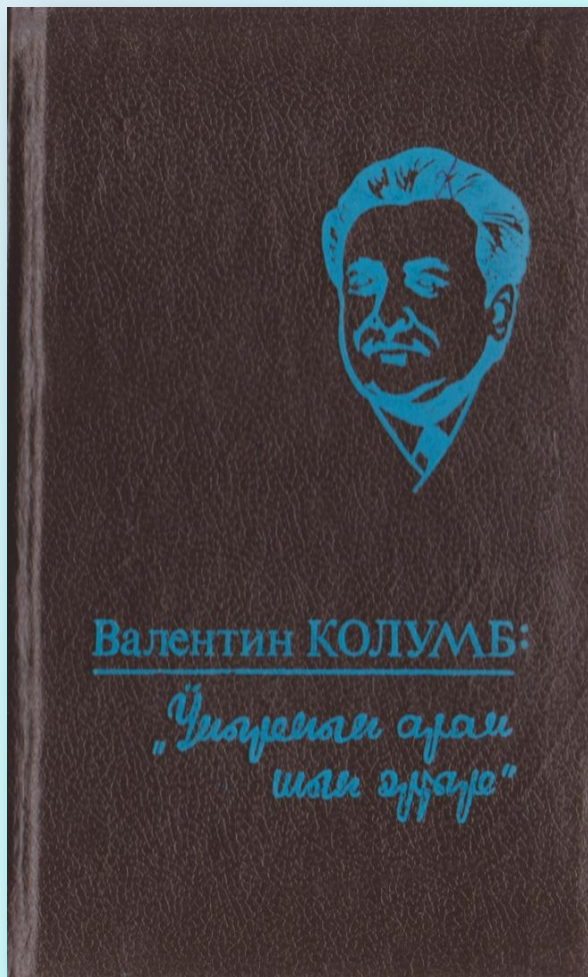
Тиде книга уста поэт, Марий комсомолын Олык Ипай лүмеш премийын первый лауреатше В.Х.Колубын творчестволан пӧлеклалтын.

Поэтын творческий корныжо кужуак лийын огыл, но тудо национальный культурын историеш чапле кышам коден. Автор –влак поэтын мастарлыкшым, туным умлымыжым,, ончычсо традиций лан энгертытыжым тӱрлӧ велымат почын ончыкташ тыршат.

Книгам тӱн шотышто литературовед Ким Васин возен. Филологий наука кандидат А. Александров поэтын илыш корныжым, фольклор ден тунеммыжым, критика пашажым ончыктышо ужашым серен.

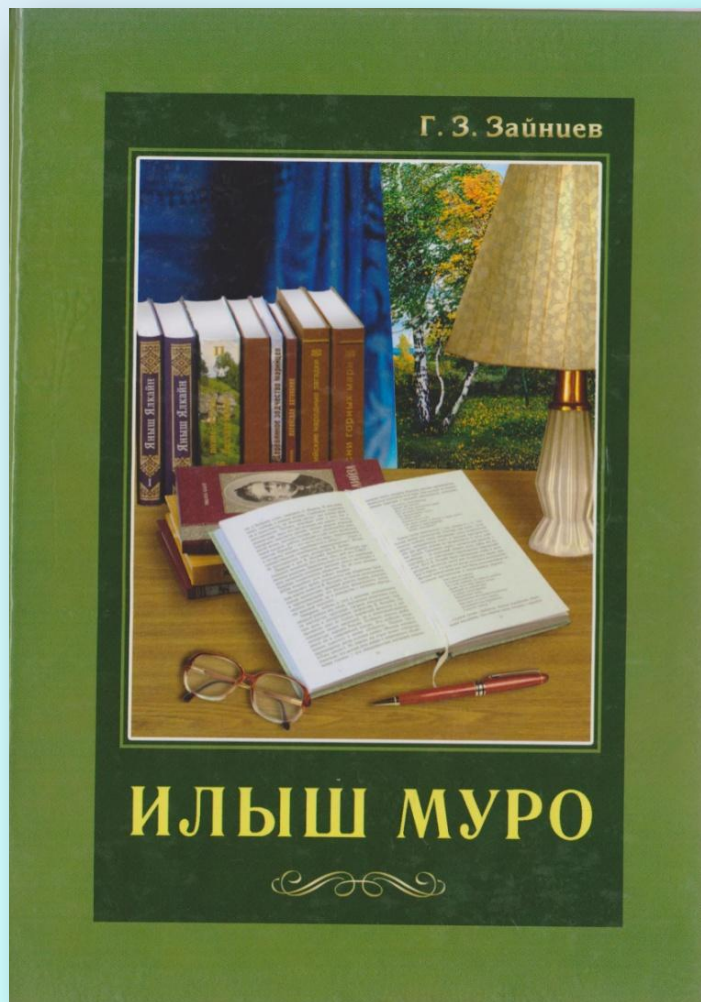
Васин, К. К.

Валентин Колумб [Текст]: творчествож нерген / К. К. Васин, А. Александров. – Йошкар-Ола: Книгам лукшо марий издательство, 1978. – 131 с.

Сборникыш марий калыкын уста
поэтше Валентин Колумб нерген
шарнымаш-влакым чумырымо.

В. Колумб: «Үмүрөм арам шым эртаре = «Недаром прожил свою жизнь» [Текст]: шарнымаш-влак / Лайд Шемйэр чумырен. – Йошкар-Ола: Марий книга савыктыш, 1995. – 352 с.

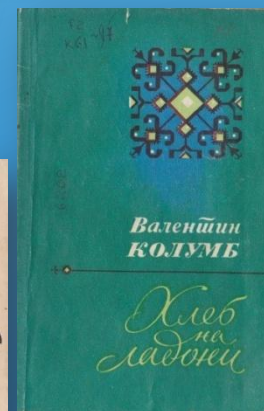
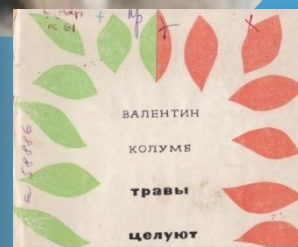
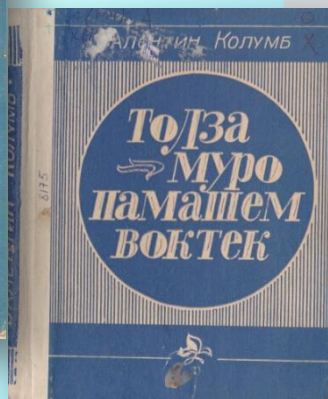

Гельсий Зайниев тиде
книгашкыже шочмо
литературыштоткелге
кышам кодышо писательын
илышышт да мурпашашт,
тыгак Марий Элысе
Писатель ушемьын да марий
сылнымут журналын
эртыме корнышт нерген
очерклажым чумырен.

Зайниев, Г.З.

**Илыш муро= Песня жизни [Текст]: марий сылнымут:
ий да ен-влак / Г. З. Зайниев. – Йошкар-Ола: ОАО
«Марий полиграфкомбинат» савыктыш, 2006. – 304 с.**

Валентин Колумбын книгаже-влак:

КУЗЕ ТУЛ КАЙЫКЫМ КУЧАТ

Мый ужынам, мый кученам
Тул кайыкым, да иктым огыл!
Нужналыкеш ик гана огыл —
Кунам, кунаре шоненам!

Йомак Йыван, мылам көрәне:
Сут пирым кушкыж төчыде,
Шым пий гай шым көгөн почде,
Тудлан мый лийым оза гане.

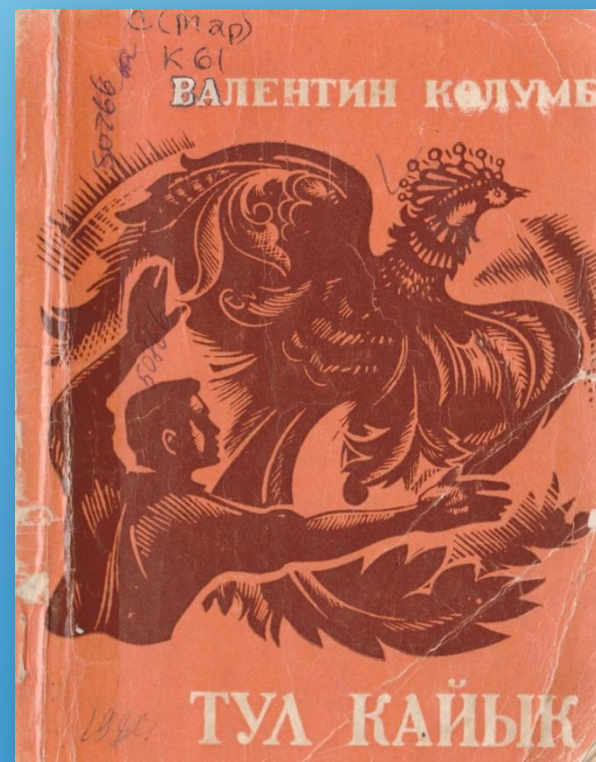
Кугешныше, пален шке акшым
(Лияш гын кул — уста кидеш!),
Кундемлан ик вереш пыжашым
Оптен — мемнан апшаткудеш.

Толат эрдене апшаткудыш.
Возак гыч — шокшо! тыманмеш
Шандал үмбаке күртнө шулдыш
Тул кайыкла күзен шинчеш.

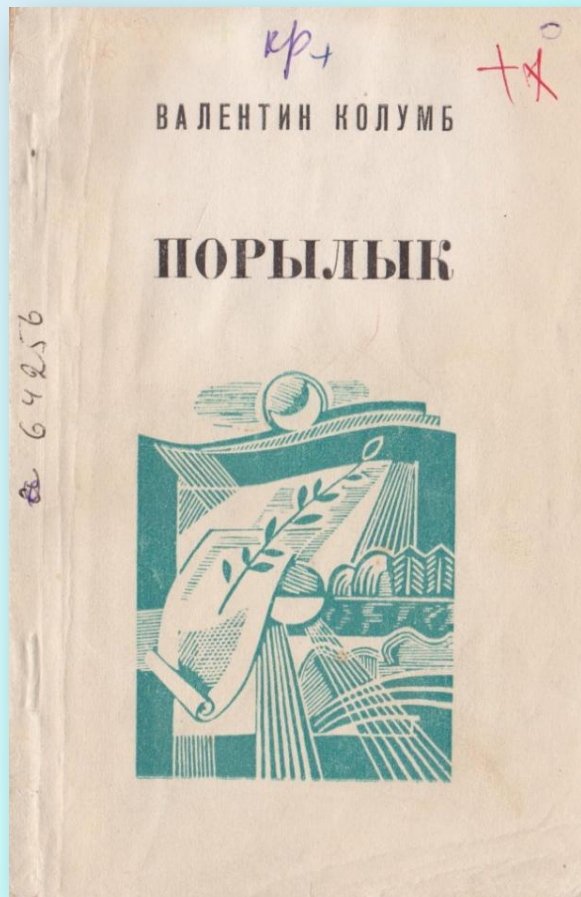
Эше нера, мала тул кайык.
Но чөгытым гына нөлтал —
Сескем кок веке шыжалт кайыш,
Кок сото шулдырла лупшалт...

Колумб, В. Х.

Тул кайык = Жар-птица [Текст]: почеламут-
влак / В. Х. Колумб. – Йошкар-Ола: Книгам
лукшо марий издательство, 1975. – 142 с.

ПОРЫЛЫК

Сар тургым.
Ойго кояла тўлен,
Да кажне лукым
Сут нужналык пурын.

Пагар корштен,
Яра пагар йўлен,
Йоча киен
Кўвар ўмбалне, туртын.

Киен воктенже
Тўлыжгө чывиге.
Тудат дыр шортын:
Оралген йўкшат.

Йоча лишеме нушкын:
«Ит шорт, изи, ите»,—
Пеленже пыштыш,
Шўмжылан ыш пу йўкшаш.

Шкат мондыш корштым,м,
Биянла чучылалтыш:
Вет илышым саклен
Шкеж дечын изилан!..

Стихем ты йодышлан
Вашмут олмеш возалтын:
«Кушеч тыгае
Порылык мемнан?»

Колумб, В. Х.

**Порылык = Доброта [Текст]: почеламут-влак /
В. Х. Колумб. – Йошкар-Ола: Книгам лукшо
марий издательство, 1972. – 143 с.**

ТОЛЗА МУРО ПАМАШЕМ ВОКТЕК

Тўналме пашам — пеледшашлык Сахара,
Жапемже гына йомын шулышо пыл гай.
Пашатын пайдаже ок лий гын кўч наре,
Ыштышын койын, керек-мыняр пыльге.

А пашалан ни тўналтыш, ни мучаш,
Жап тўнчыга, жап чылтак огеш сите!
Кече-влак, пуйто шуэ йўр чўчалтыш,
Парыш каят, пашашкем огыт вите.
Кум шўдө кудло чўчалтыш ий мучко.
Кум шўдө кудло! Шагал але шуко?
Тўналме пашамын Сахарым – вучо! –
Тыге шўдө ий вўдыжден мый ом шукто!
Но мые ыштем, но ыштем – ом моктане! –
Оазисым, сылным, паша пустынеш.
Кажне шомак, ошма пырче гане,
Шўм тулешем йонышталтын лектеш...

Колумб, В. Х.

Толза муро памашем воктек = Приглашаю к песне [Текст]: почеламут, поэма, легенда / В. Х. Колумб. – Йошкар-Ола: Марий книга издательство, 1984. – 174 с.

ЭРЕ ЧОНЕШТАШ, ЧОНЕШТАШ!

Мардеж йӱдым сайынак тыршыш:

Йӱр пылым пытарыш кышкен.

А таче пропеллерын тыртыш

Каваш кӱзыкта пӱтырен.

Кава тичак кече темын.

Улам ушем ден, мо-гынат,

Шӱм-мокш йотке Мландын айдеме,

Изиш-изиш космонавт.

Пырчат ом моктане утым,

Но шӱм кугешнен кыра:

Кӱзем мурыштем утыр-утыр

Эре кӱшкырак, кӱшкырак.

Ондак мыйым, кечыште кӱшӧ

Олма гай шӱрган йочам,

Кышкен вуйжо дечын кӱшкӧ

Да воштыл кучен ачам...

Колумб, В. Х.

**Эре чонешташ, чонешташ = Всегда в полет [Текст]:
почеламут сборник / В. Х. Колумб. – Йошкар-Ола:
Книгам лукшо марий издательство, 1965. – 180 с.**

Колумб, В. Х.

**Где прячется ночь? = Йүд кушто ила? [Текст]:
стихи и поэмы / В. Х. Колумб. – Йошкар-Ола:
Марийское книжное издательство, 1974. – 63 с.**

Снега подтаяли в лесу,
И не из клюва ли синицы
Капель густая на весу,
Светясь, недвижно серебриться.

И там, где шла вчера поземка,
Висят, озвучивши леса,
Так колоколистое и звонко,
Серебряные голоса.

И ты послушай, как, звеня,
Капель вдруг в сердце отзовется.
Так молодые зеленыя
Приподнимаются от солнца.

Вокруг стволов лежат разводы,
капли дымкой повиты,
как будто бы спешит природа
На солнце выставить цветы.

Колумб, В.Х.

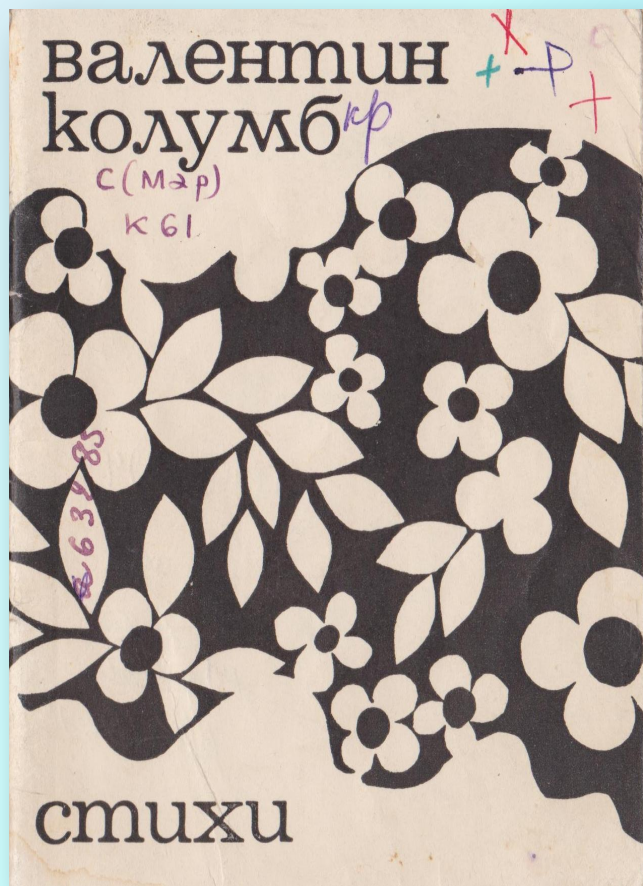
Горячий снег [Текст]: стихи и поэмы / В. Х.
Колумб. – Москва: Современник, 1975. – 174 с.

Колумб, В. Х.

Про дроздишку и моего братишку [Текст]: стихотворения и поэмы / В. Х. Колумб, пер. с марийского В. Костров. – Москва: Детская литература, 1980. – 63 с.

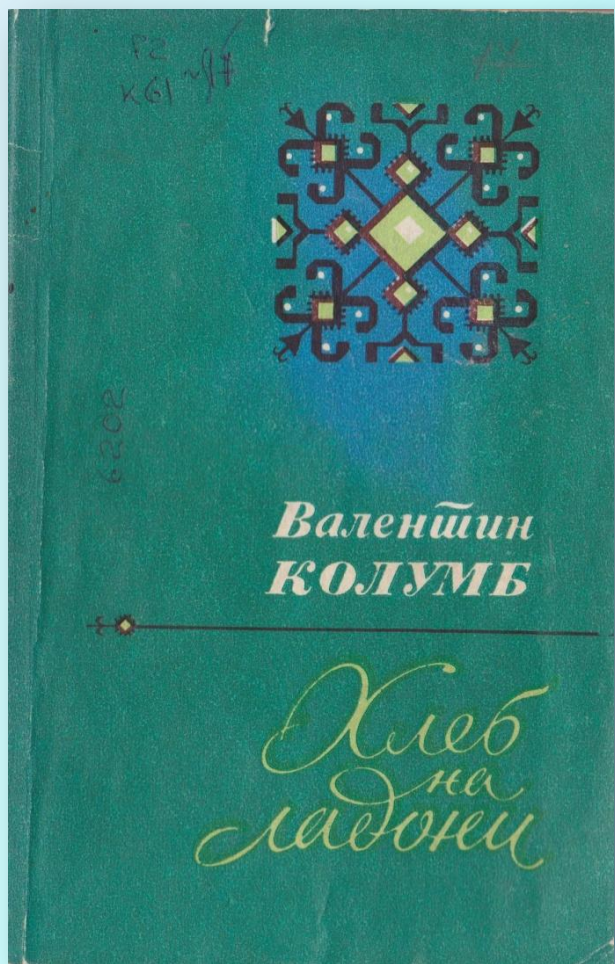

Колумб, В. Х.

Стихи [Текст] / В. Х. Колумб, авториз. пер.
с марийского В. Кострова. – Москва:
Молодая гвардия, 1971. – 53 с.

Улыбаясь, я шагаю
по траве, по мураве.
Может, скажут: «Мало-мало
не хватает голове».
Я отвечу: «Милый малый,
ты пустое не мели.
Солнце тоже слишком мало
для забот одной Земли.
Станет речка тучкой зыбкой –
мало ей и берегов,
музыканту мало скрипки –
сердцем он играть готов.
Доброте на свете мало
всех несчастных обогреть,
И меня планете мало,
чтобы всю ее воспеть.
Не гляди так равнодушно,
а подумай хоть о том...

Золотою ящеркою утро
Юркнуло и спряталось у ног,
И капель метелями продута,
Тоненькая, словно волосок.

Заструилась в талые откосы
Голубые пряди облаков,
И сплелись в серебряные косы
Тоненькие нити ручейков.

Кажется –
Капель кого-то кличет,
Словно в ней бубенчики звучат.
У весны, у модницы, косичек
Хватит – знаю я – для всех девчат.

Колумб, В. Х.

**Хлеб на ладони [Текст]: стихи и поэмы / В.
Х. Колумб. – Москва: Издательство
«Советская Россия», 1977. – 158 с.**

В.Колумб лүмеш тоштерын вуйлатышыже
Владимир Козлов 2005-2009 ийлаште
5 томан «Валентин Колумб. Ойырен чумырымо погымо»
сборник-влакым савыктен луктын.

«Валентин Колумб шке усталыкше дене марий сылнымутым тўнямбал кўкшытыш луктын. Колумб сылнымутчо гына огыл, тыгак тудо тале шымлызе, шочмо йылмыжын тамжым да ямжым возышо мастер лийын. Тудо марий йылмын сылнылыкшым, йонгытшым кўргў чонжо дене шижын да умылен моштен. В. Колумбым шочмо калыкланна ме мыняр кумданрак «пчына», шкенан кўргў чонна дене тунар утларак поян лийына».

Марий академик И.Г.Иванов

